

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงของแรงงานสูงอายุในอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือพนักงานที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไปซึ่งปฏิบัติงานในขั้นตอนการผลิตอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง จังหวัดสงขลาจำนวน 285 รายคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเคร์จซีร์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนดรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสังเกตท่าทางการทำงานตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์การสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงของแรงงานสูงอายุในอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋องที่ผู้วิจัยพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลและการทำงาน การสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน และภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง และ 2) แบบสังเกตท่าทางการทำงานโดยใช้แบบประเมินส่วนของร่างกายทั้งหมดอย่างรวดเร็ว (Rapid Entire Body Assessment [REBA]) แบบสัมภาษณ์ ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 1.0 การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในส่วนของภาวะสุขภาพตามความเสี่ยงได้ค่าสัมประสิทธิ์คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson [KR-20]) เท่ากับ .77 ส่วนการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานและแบบแผนการดำเนินชีวิตได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha) เท่ากับ .71 และ .78 ตามลำดับ สำหรับแบบประเมินส่วนของร่างกายทั้งหมดอย่างรวดเร็ว (Rapid Entire Body Assessment [REBA]) ได้ทดสอบในกลุ่มคนทำงานอุตสาหกรรมการทำไม้แกะสลักจำนวน 5 รายได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกตเท่ากับ 1.0

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 45.96 มีการรับรู้ปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานโดยรวมในระดับสูง ส่วนการรับรู้ปัจจัยคุกคามสุขภาพรายด้านที่พบในระดับสูงที่สำคัญ คือ ปัจจัยคุกคามด้านการยศาสตร์ (ร้อยละ 63.86) ปัจจัยคุกคามด้านจิตสังคม (ร้อยละ 35.79) และปัจจัยคุกคามกายภาพ (ร้อยละ 30.18) ส่วนการสังเกตท่าทางการทำงานพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.33 มี

ระดับความเสี่ยงจากท่าทางการทำงานที่จำเป็นต้องดำเนินการปรับปรุง สำหรับภาวะสุขภาพตามความเสี่ยง กลุ่มตัวอย่างมีความเจ็บป่วยที่อาจเกี่ยวเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานที่พบบ่อย ได้แก่ อาการปวดกล้ามเนื้อบริเวณคอ/ไหล่/แขน (ร้อยละ 57.89) อาการปวดหลัง/เอว (ร้อยละ 47.02) กล้ามเนื้อตาล้า (ร้อยละ 36.80) ความเครียดกังวลจากงานที่เร่งรีบ (ร้อยละ 29.12) ส่วนการบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมาพบเพียงร้อยละ 5.96 โดยสาเหตุของการบาดเจ็บ ได้แก่ มีด/อุปกรณ์มีคมตัด บาด ที่มั่วแทงพื้นลื่น และวัตถุหรือสิ่งของกระแทก/ชน ในสัดส่วนที่เท่ากัน (ร้อยละ 23.53) ซึ่งเป็นการบาดเจ็บเล็กน้อยไม่ต้องหยุดงาน (ร้อยละ 82.35) ส่วนแบบแผนการดำเนินชีวิตที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55.44 มีแบบแผนการดำเนินชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนแบบแผนการดำเนินชีวิตรายด้านที่อยู่ในระดับสูง คือ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์/การใช้สารเสพติด (ร้อยละ 79.65) พฤติกรรมการบริโภคและพฤติกรรมการออกกำลังกายด้วยสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 57.54 ขณะที่พฤติกรรมการพักผ่อน/การจัดการความเครียดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 66.67 มีพฤติกรรมดังกล่าวในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้ จึงสามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพยาบาลอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม และทีมอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในการจัดบริการด้านอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยในการทำงานและการมีสุขภาพของแรงงานสูงอายุในอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โปรแกรมที่ควรพัฒนาในลำดับแรกๆ ได้แก่ โปรแกรมด้านการยศาสตร์ และโปรแกรมด้านจิตสังคม เนื่องจากปัจจัยคุกคามด้านการยศาสตร์และปัจจัยคุกคามด้านจิตสังคม เป็นปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานที่พบในระดับสูงและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของแรงงานสูงอายุส่วนใหญ่สำหรับโปรแกรมดังกล่าวควรมีกิจกรรมสำคัญครอบคลุมประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การฝึกอบรมด้านความปลอดภัยในการทำงาน (safety training) แก่คนทำงาน โดยให้ความรู้หรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้คนทำงานในสถานประกอบการเกิดการเรียนรู้หรือเพิ่มพูนความรู้สร้างเสริมทักษะที่ถูกต้องนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดความปลอดภัยในการทำงานรวมทั้งสามารถดูแลสุขภาพตนเองให้ปลอดภัยจากปัจจัย

คุณภาพจากการทำงาน เช่น การฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การให้ความรู้การปฏิบัติงานกับเครื่องจักรอย่างปลอดภัย

2.การจัดโปรแกรมการสร้างเสริมสุขภาพและพัฒนาวิถีในการแก้ไขปัญหานั้นเฉพาะเจาะจงตลอดจนการวางแผนเผยแพร่ข้อมูลการทำงานที่ปลอดภัย เพื่อเสริมสร้างความตระหนักในการดูแลสุขภาพหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพคนทำงานลดความเสี่ยงและป้องกันความเจ็บป่วยหรือการบาดเจ็บจากการทำงาน เช่น การเผยแพร่ความรู้การใช้ท่าทางการทำงานที่ถูกต้องเพื่อป้องกันปัญหาการบาดเจ็บระบบโครงร่างกล้ามเนื้อ การออกกำลังกายเพื่อป้องกันอาการผิดปกติระบบโครงร่างกล้ามเนื้อ หรือการฝึกหายใจเพื่อผ่อนคลายหรือการนวดตนเองเมื่อต้องเผชิญความเครียดจากการทำงาน รวมถึงการจัดบริการให้ความรู้และคำปรึกษาทางด้านสุขภาพแก่แรงงานสูงอายุ

3.การพัฒนากระบวนการเฝ้าระวังสุขภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนากระบวนการรายงานภาวะสุขภาพอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อประมวลข้อมูลด้านสุขภาพของคนทำงานเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาฐานข้อมูลสุขภาพ และช่วยให้สามารถทำนายความน่าจะเป็นของการเกิดปัญหาสุขภาพในระยะยาวเป็นประโยชน์ต่อการจัดโปรแกรมการสร้างเสริมสุขภาพและพัฒนาวิถีในการแก้ไขปัญหานั้นเฉพาะเจาะจง

4.การพัฒนากระบวนการเฝ้าระวังทางสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านการยศาสตร์ (ท่าทางการทำงานที่ไม่เหมาะสม) และด้านจิตสังคม (ความเร่งรีบของงาน) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องและเจ้าของสถานประกอบการอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง ควรดำเนินการเฝ้าระวังทางสิ่งแวดล้อมอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อเสริมสร้างความตระหนักถึงปัจจัยคุกคามสุขภาพ ลดความเสี่ยงจากการทำงาน คงไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานที่ปลอดภัย ตลอดจนการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานในขั้นตอนการผลิตให้เหมาะสมกับความสามารถ รวมทั้งข้อจำกัดของแรงงานสูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาติดตามไปข้างหน้า (prospective study) ในลักษณะของการเฝ้าระวังสุขภาพ โดยขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมแรงงานทุกกลุ่มอายุ เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มความเจ็บป่วยและการบาดเจ็บที่อาจเกี่ยวเนื่องจากการสัมผัสปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงาน และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่อาจส่งผลต่อภาวะสุขภาพของคนทำงานได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2.ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันความเจ็บป่วยและการบาดเจ็บจากการทำงานในสถานประกอบการสำหรับแรงงานสูงอายุที่มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อสร้างโอกาสในการคัดเลือกรูปแบบกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ มีความเฉพาะเจาะจง และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในกลุ่มแรงงานสูงอายุต่อไป

3. เพื่อให้ได้ข้อมูลการประเมินปัจจัยคุกคามสุขภาพจากการทำงานที่ครอบคลุมและแม่นยำ โดยเฉพาะการตรวจวัดสิ่งแวดล้อมการทำงาน เพื่อให้ได้ภาพรวมของปัจจัยคุกคามที่ครอบคลุมทั้งด้านอัตนัย (subjective) และปรนัย (objective) ควรดำเนินการวิจัยในลักษณะความร่วมมือระหว่างสหสาขาวิชา